

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Tømmerpladsen

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Tømmerpladsen", i Goldschmidt, M. A.: *Noveller og andre fortællinger*, udg. af Thomas Bredsdorff , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 151. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-goldschmidt02t-shoot-workid64288.pdf> (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller og andre fortællinger

Tømmerpladsen

Min Onkels Huus var ikke noget romantisk Huus, og det vilde vist undre sig storlig, naar det erfarede, at det havde givet Stof til en trykt Fortælling. Der var ingen Børn, ingen Lystighed, ingen Selskaber. Skjøndt min Onkels Drift gjorde ham det nødvendigt at holde en Snees Karle - Avlskarle, Kudske, Gaardskarle og Røgttere - et talrigt Boutik- og Contoirpersonale og til disses Pleie idetmindste fem Piger, saa gik dog Husets Indre som en Maskine, rolig, ensformig og uden Afbrydelse.

Om Morgenen, naar jeg kom op, fandt jeg Dagligstuen næsten skinnende af Reenhed; frisk Sand var strøet paa Gulvet, om Sommeren stod en Blomsterkost paa Bordet og udbredte en mild Vellugt i Værelset; om Vinteren stod et lille Fyrfad med Røgelse paa Kakkellovnen. Paa et lille Bord i Hjørnet af Stuen stod et Par Kopper, Sølv-Fløde- og Sukkerskaalen, et Fyrfad med Thepotten og en lille Asiette med Smørrebrød. Før Kl. 12 kom Ingen ind i Værelset; Tante var beskjæftiget i Kjøkkenet, Onkel i Contoiret, Boutiken eller Magasinerne. Paa Slaget 12 stod Middagsbordet dækket. Onkel og Tante sad i Sophaen, Bogholderen og de to Svende traadte bukkende ind, naar første Ret var spist, reiste sig de to Svende og gik ud i Boutiken, enten deres Nærværelse var nødvendig der eller ei; de kom nøiagtig tilbage, naar Eftermaden var skaaren for, med et lille Nik til Onkel og Tante tømte de deres Glas Viin og gik fra Bordet, i Almindelighed uden at der var talt et Ord. Bogholderen, der havde været i min Onkels Tjeneste, siden han etablerede sig, blev et Par Minutter længere; der vexledes nogle Ord om Bøgerne eller om den og dens Soliditet eller om en Ildebrand paa Landet, hvorpaa Bogholderen med et Buk for Tante forlod Værelset og Onkel lagde sig til at sove Middagssøvn.

Som Barn havde jeg aldrig ovovet at afbryde den høitidelige Taushed, som Vanen havde helliget ved Onkels Middagsbord; men, da jeg var bleven Student, da jeg havde røget Tobak i et Selskab, 152 hvor en af mine forrige Lærere var tilstede, da jeg havde begyndt at raisonere over Guds Tilværelse og Sjælens Udødelighed, vovede jeg at gaae et Skridt videre, og jeg sagde engang ved Middagsbordet til Onkel: Det er rart Veir idag, skal vi ikke i Eftermiddag gjøre en Seiltour med Tante? - Den første Lyd af min Stemme skræmmede næsten mig selv, og hele Bordselskabet dreiede uvilkaarlig Hovedet hen imod mig, men derpaa endnu mere forbauset imod Onkel, da han svarede: Du kan spørge Tante, om hun vil tage med. - Nu havde jeg Fuldmagt til at tale: De gjør os nok den Fornøielse, Tante, ikke sandt? - Og Bordselskabets Forbauselse naaede den høieste Grad, da endogsaa Tante talte og svarede mig: Siden Du er bleven saadan en flink Student, faaer man vel. - Mit Mod kjendte nu ingen Grændser, jeg havde turdet binde an med Storsultanen selv, og da de Andre reiste sig, fik jeg Onkel til at rykke ud med et Glas gammel, ægte Dry-Madeira, idet jeg gjorde ham opmærksom paa, at en saadan Dessert var overordenlig gavnlig for Fordøielsen. Siden den Tid blev Madeira en staaende Artikel ved Onkels Middagsbord og jeg af alle Husets Folk, fra Contoiret til Stalden, betragtet som almægtig i Huset.

Efter Bordet indtraadte igjen Formiddagens Stilhed; Husets Maskineri fortsatte sin ensformige Bevægelse. Sjelden bevirkedes en Afbrydelse ved en Proprietairs eller Præstefamilies Ankomst fra Landet, eller ved at en Capitain, der var hjemkommen med et af Onkels Skibe, gjorde sin Opvarthning. Saa var der Stads! Jeg erindrer, at Onkel engang gik om i ængstelig Forventning. Han havde udsendt et Skib paa en usædvanlig stor og lang Expedition, og de sidste Efterretninger, man havde om Skibet, var, at det var blevet seet under en Storm i den biscayiske Havbugt. Onkel gik op og ned bagved Disken, med Hænderne paa Ryggen, og fløitende alle mulige Melodier imellem hinanden; saa vidste man, at han ikke var god at komme nær. »Clausen! er Posten endnu ikke kommen?« sagde han til den første Svend. »Nei, Husbond«, svarede Clausen. Onkel brummede: »Til Helvede med Skibet, naar galt endelig skal være; blot min brave Kroyer var frelst!« - Derpaa fortsatte han sin Gang og sin Fløiten. Pludselig formørkedes Boutiken af en høi, svær Mand, der kom ind ad Døren, Onkel saae op, - i næste Øieblik satte han med eet Sæt over Disken og om Halsen paa den Indtrædende. 153 »Kroyer!« raabte han næsten ude af sig selv, og kyskede Capitainen. - »Min kjære Herre og Principal!« sagde Capitainen og tørrede Øinene med Bagen af Haanden. - »Har De Skibet med?« spurgte Onkel efter at have fattet sig. - »Ja, bevar's! Det ligger ude i Bugten for Modvind; jeg er gaaet iland i min Baad. Alt vel ombord! Skuden lastet lige op til Skandseklædningen.« - En Mængde Spørgsmaal og Svar krydsede nu hinanden, medens Onkel trak Capitainen hen imod Dagligstuen; men Capitainen erklærede, at han strax maatte ombord igjen. Da han vilde gaae, spurgte Onkel: »Troer De, at De kan faae Skibet bugseret ind til iaften? Jeg vil lade Bunden slaae ud paa et Oxehoved Viin og gjøre Klapjagt paa Ænderne og Kalkunerne i min Gaard til Matroserne, hvis de kunne komme iland iaften.« - Capitainen svarede: »Jeg vil for det Første kun love dem et Anker; gaaer det ikke dermed, saa kunne vi altid tale om Oxehovedet. Farvel saalænge!« - »Husk paa, at De selv er min Gjæst iaften!« raabte Onkel til ham ned ad Gaden. Lidt efter saae jeg Onkel med betænksomt Blik maale Høiden og Breden af Disken, som han saa uforvarende havde sat over; derpaa skyndte han sig ud i Kjøkkenet til sin Kone.

Henimod Aften vare alle Husets Folk, som kunde forlade deres Beskjæftigelser, samlede paa Onkels Tømmerplads, der strakte sig ned til Stranden, til den lille Havn for Baade, der her var anlagt. Onkel og Tante stode med Capitainen ved den smalle Træbro; Folkene holdt sig ærbødig i Baggrunden; i det Fjerne kom to Baade roende, besatte med Sømænd og beskinnede af den nedgaaende Sommersol. Da Baadene nærmede sig Broen, strakte den utaalmodige Onkel Haanden ud og raabte: »Velkommen, mine Venner!« Men Mandskabet i den første Baad blev liggende paa Aarerne, indtil den anden Baad havde indhentet den; derpaa bleve Aarerne reiste i Veiret, Sømændene aftog de blanke, sorte Hatte, og et tre Gange gjentaget Hurra rungede ud over den stille Bugt. Nu kunde Onkels Folk, der stode i Baggrunden, ikke holde sig længer, det maatte saa stride mod Respecten eller ei. Boutikfolk, Gaardskarle, Kudske og Røgttere sendte Matroserne tre ligesaa rungende Hurraer til Gjengjæld, til Beviis paa, at de ogsaa havde Deel i Glæden. Min gamle Brumbasse af Onkel græd, som han var pidsket, og glemte reent at holde den Tale jeg havde ham mistænkt for at have 154 forberedt sig paa hele Eftermiddagen. Imidlertid vare Matroserne stegne i Land og havde opstillet sig i Række under Styrmandens Anførsel. »Nu et Hurra for vor Capitain, Manne!« sagde Styrmanden, »og saa Cours efter Viinankeret!« Et ægte dansk Hurra lød, endnu et, og endnu et, hvorpaa Toget satte sig i Bevægelse under Larm og Jubel. Onkel gik med blege Kinder og bævende Læber, som om han fulgte Lig; engang imellem gjorde han en ærgerlig Bevægelse, som om han skammede sig over sine Følelser; men det hjalp ikke, hvergang han saae paa Capitainen og Matroserne, zittrede Læberne igjen, og da han kom op i sin Stue, sank han ned paa en Stol, lagde Panden mod Bordet og græd som et Barn.

Jeg kunde ikke nægte for mig selv, at det stille Kræmmerliv dog ogsaa havde sin Poesi, og denne Aften ønskede jeg meer end een Gang, at jeg ikke var Student, men Kjøbmand.

Nu gik det løs i Borgestuen. Matroserne sang og drak og vare som hjemme og respecterede slet ikke det ældre Krav, Husets Karle troede at have paa Husets Piger, og Husets Piger lode til aldeles at have glemt Karlene. Jeg troede at kunne see paa disse, at de inderlig fortrød de Hurraer, hvormed de havde hilset Gjæsternes Ankomst. Tilsidst, da Matroserne gjorde dem det altfor broget, gik de fortrædelige tilsengs. Men Matroserne, der havde været i Spanien, syntes slet ikke at være misfornøiede med denne sjællandske Maade at vise Jalousi paa.

Men slige Scener vare saa sjeldne i Onkels Huus, at de kun tjente til, som Undtagelse at bekræfte Reglen om dets Ensformighed og Kjedsommelighed. Det eneste Sted i Huset, hvor der daglig var noget Liv, var Tømmerpladsen. Da Onkel var den eneste Kjøbmand i Byen, der handlede med Tømmer, havde han Leverancen ved alle Ildebrande, til alle nye Bygninger, til alle Snedkere og Tømrere i Byen og den stærkt befolkede Omegn. Paa hans Tømmerplads samledes Proprietairer, Præster, Bønder, Heste og Køer; her afsluttedes Handler som paa et Marked; her blev stjaalet og den opdagede Tyv banket; her forefaldt Slagsmaal, og her drak man Forsoning efter Slagsmaalet.

Pladsen strakte sig i en Længde af over hundrede Alen fra Bygningerne ned til Stranden. Foroven var den bred og omgivet med Magasiner og Staldremisser, derpaa udstrakte den sig smallere, langs

155

med Haven, og kun omgivet af et Stakit. Paa det Sted, hvor det Smalle begyndte, laa en stor dansk Bulbider i Lænke foran en uhyre Stabel af Lægter. Mangen Vinterdag har jeg som Barn leget Soldat paa denne Plads; da var Hundehuset mit Vinterkvarter, meer end een Bonde har korset sig ved at see den lille Dreng ligge i den uhyre Hunds Favn. Men til Gjengjæld for dens Venskab har jeg ogsaa trolig bragt den mangt et Been, hvoraf Kjødets ikke var fuldt saa afpillet, som Tantes Huusreglement fordrede; mangelen hed Sommerdag har jeg bragt den reent Vand og vadsket den ligesaa godt, som Huusjomfruen vadskede mig.

Men henimod Aften, naar Mængden havde fjernet sig, naar Skyggerne af de opstabilede Træmasser bleve lange og Hundens Øine funkede i Tusmørket, som om den var sig bevidst, at nu begyndte dens Tjenestetid, saa blev der uhyggeligt paa Onkels Tømmerplads. Lægtestablerne toge sig ud som gothiske Taarne, de fiirkantede Brædemasser saae ud som mørke Casteller, og de lange Rækker af Bjælker og Planker lignede Volde. Hist og her stak en enkelt Lægte sit smækkre Spiir frem, et enkelt Bræt ragede ud fra Brædestablen, en enkelt Planke var trillet ned, og det gav det Hele et Udseende som en Ruin, som en forfalden Borg, hvor Aander drev deres Væsen. Folkene i Borgestuen kunde ogsaa fortælle, at man mangelen Nat hørte en sær Støj herudefra; da larmede Hunden og sled i sin Lænke; men, naar man kom ud, var der Intet. Dette kom mig i Tankerne, naar Mørket faldt paa, og naar jeg da saae paa Hunden, forekom den mig som en ganske anden Hund, det var, som om den ventede sit hemmelighedsfulde Selskab.

Det var i min Barndom, senere blev jeg naturligviis forstandigere. Imidlertid er det vist, at Hunden aldrig har kjendt mig eller nogen af Husets Folk om Natten.

En Nat, den anden Sommer efter at jeg var bleven Student, og kort efter min Ankomst, blev jeg vækket af Onkel, der stod for min 156 Seng med en Hirschfænger i den ene Haand og et stort Gevær i den anden. Han sagde: »Staa op, Ludvig1, og gaa med mig!«

Jeg var faret op i Angst og kunde ikke strax samle mig. »Hvad er der, Onkel?« spurgte jeg.

»Staa op og klæd Dig paa! Imens kan jeg fortælle, hvad der er. Saadan! Her er Dine Beenklæder! ..... Jeg har i en Maanedes Tid lagt Mærke til, at Hunden ude paa Tømmerpladsen tager paa Vei netop hver fjerde Nat. Folkene troe, det er Spøgeri; men jeg veed bedre, hvad det er: Der bliver stjaalet af mit Tømmer. Inat er det der igjen, og det er klart Maaneskin; Dig kan jeg stole paa, kom Du med mig. Tag en Bøsse med for Sikkerheds Skyld.«

Jeg var hurtig klædt paa og greb den dobbeltløbede Riffel, der altid hang ladt i dette Kammer, og fulgte Onkel.

Alt som vi nærmede os Tømmerpladsen, kunde vi tydeligere høre Hundens frygtelige Larm. Da vi kom til Porten, der skilte Gaarden fra Pladsen, skjælvde min Onkel, saa at han ikke kunde faae Nøglen ind i Hullet; men Hunden, hvis skarpe Sands formodenlig underrettede den om, at der nærmede sig Hjælp, syntes at samle nye Kræfter, og pludselig lød det, som om den i fuldstændigt Raseri havde slidt sig løs og foer ind paa Nogen. Da faldt der et Skud, Hunden udstødte et dæmpet Hyl, og Alt blev stille. Jeg blev saa forbittret ved Tanken om, at man havde dræbt Hunden, at jeg paa Maa og Faa skjød igjennem den gamle Port i den Retning, hvorfra Lyden var kommen. Der hørtes et svagt Skrig; men, da Onkel endelig havde faaet Porten op og vi traadte ud paa den maanebeskinnede Plads, var der Intet at see. Det forekom mig et Øieblik, at jeg gjennem Aabningen mellem Brædestablerne saae en Skygge glide hen over det tilgrændsende Vænge; men i næste Øieblik var det forsvundet, og jeg var tilbøielig til at troe, at jeg havde seet feil.

Min Onkel yttrede ingen synderlig Lyst til at gaae videre og gjennemsøge Brædestablerne, og jeg ikke heller; thi, om jeg end

* - 157

havde endnu et Skud i Geværet, er det dog, selv i heldigste Tilfælde, ikke videre behageligt at komme i Haandgemæng og skyde et Menneske for et Stykke Tømmers Skyld. Saaledes vendte vi da om, og denne Nats Eventyr var tilende.

Den næste Morgen blev Hundens Saar undersøgt. Det viste sig da, at en Kugle havde berørt Hovedet og taget lidt af Hovedhuden bort; men forresten var Hunden kun bleven lammet ved Rystelsen, og Dyr lægen gav til min store Glæde Haab om dens Helbredelse. Den blev baaren op i Borgestuen og lagt paa en gammel Dyne, og den største Stilhed blev paalagt Folkene, naar de spiste, for ikke at forstyrre Patientens Slummer.

Som jeg længere op ad Dagen stod foran Hunden, der laa med halvaabne Øine, ligesom i Dvale, kom Nogen gaaende, og jeg bemærkede, at Hundens Øine pludselig aabnedes heelt og lyste af Raseri, og at den gjorde et forgjæves Forsøg paa at reise sig. Jeg vendte mig hurtig for at see, hvem det var. Det var da ingen anden end den ene af Onkels Svende; han gik forbi uden at see til Hunden; men netop denne tilsyneladende Ligegyldighed i Forening med Symptomerne hos Dyret vakte en Mistanke hos mig, og jeg besluttede at lægge Mærke til Svenden i al Stilhed.

Det var en høi, velvoxen Fyr, med et kjækt og smukt Ansigt. Han pleiede at styre en af Onkels Seilbaade i en Storm ligesaa rolig, som han afveiede et Pund Kaffe; jeg havde seet ham skyde en Maage i Flugten med samme Sikkerhed, som han i Magasinet afhuggede et Stykke Stangjern. Paa Borgerballerne var han, om just ikke en complet fiin og gentil Cavalier, dog en rask og beleven Dandser. Skjøndt Onkel i Almindelighed ikke kunde lide de »kjøbenhavnnske Fyre«, hvorved han forstod de Svende, der havde Sands for Andet end Disken, Contoiret og Tømmerpladsen, hørte jeg ham dog ofte omtale denne Svend som den flinkeste og paalideligste, han nogensinde havde havt, og jeg selv havde, trods min vakte Mistanke, Møie med at troe, at han stod i Forbindelse med Folk, der stjal Tømmer fra min Onkel.

Ganske overensstemmende med det Vink, Onkel havde ladet falde, mærkede jeg i tre Dage intet Usædvanligt; men den fjerde Dag blev jeg opmærksom paa en besynderlig Uro, der syntes at have betaget Svenden. Han spiste Lidet eller Intet ved Middagsbordet, 158 svarede forvirret paa alle Spørgsmaal og kunde ikke engang besørges Kunderne i Boutiken. Henad Eftermiddagen gik han over i Svendekammeret, og, da jeg nu ansaae det for min Pligt at udspionere ham, lyttede jeg og hørte da, at han ladede en Pistol eller et Gevær og lagde Vaabnet under Sengen.

Nu antog jeg, at Touren var til mig at handle. Jeg skaffede mig hemmelig Nøglen til et af de Magasiner, der vendte ud til Tømmerpladsen. Derhen bragte jeg, under Foregivende af at ville skyde Strandmaager, den dobbeltløbede Bøsse, endvidere noget Brød og en Flaske Viin, der skulde tjene mig til Aftensmad; endelig stak jeg ved min Bortgang to smaa Pistoler til mig, som Onkel havde hængende i sit Sovekammer ovenover sin Pengekasse. Da det begyndte at mørknes, blev jeg nede i Haven, indtil Porten, der førte fra Gaarden til Tømmerpladsen, var lukket, og gik saa op og skjulte mig i Magasinet.

Aftenen var stille. Igjennem den paa Klem staaende Dør kunde jeg høre Oldenborrerne summe og Søen huult rulle mod Stranden. Da det var Midnat, stod Maanen op, og Tømmerpladsen blev lys; over enkelte Partier af den kastede Lægte- og Brædestablerne deres underlige, uhyggelige Skygger.

Klokken blev Et, og jeg begyndte at blive søvnig; da hørte jeg pludselig en sagte Larm, der gjorde mig

aarvaagen. I den Bygning, der skilte Gaarden fra Tømmerpladsen, og som brugtes til Oplag af Salt og Tjære, aabnedes en Luge, og ud af denne svang sig - min Onkels Svend. Han var formodenlig stegen ind gennem en af de Luger, der vendte til Gaarden, og var ved Hjælp af en Tjæretønde naaet høit nok til at kunne svinge sig ud igjen paa den anden Side. Forsigtig stablede han endeel Brænde sammen nedenfor Lugen for at sikkre sig et hurtigt Tilbagetog. Derpaa gik han, idet han ligesom instinctmæssig stadig søgte Skyggen, hen til den Side af Tømmerpladsen, der vendte ud til Naboens Vænge, og blev en Tidlang staaende der ganske stille. Imidlertid vendte jeg Piben af min Bøsse henimod ham, for, naar jeg anraabte ham, at see truende ud, og gjorde mine to Pistoler færdige; tog ogsaa, ærlig talt, en Slurk af Viinflasken for at styrke mit Mod.

Lidt efter hørte jeg en sagte Hvisken, hvorpaa jeg saae et Brædt i 159 Plankeværket blive skudt ud, og - en ung Pige steg gennem Aabningen ind paa Pladsen.

I dette Øieblik paakom mig uvilkaarlig en Følelse af Skamfuldhed: Der sad jeg med en dobbeltløbet Riffel, det ene Løb ladet med Kugle, det andet med Hagl, to skarpladte Pistoler og en Flaske Viin, som jeg næsten havde tømt for at holde Modet opreist. Og den frygtelige Fjende, imod hvem jeg saaledes var væbnet lige indtil Tænderne, var ingen Anden end den blide Gud Amor.

Nu begreb jeg meget godt den stakkels Fyrs Uro - i en Alder af atten Aar har man Sympathi med Sligt. Ogsaa det, at der netop hver fjerde Nat var Larm, begreb jeg; det var formodenlig den een for alle Gange, i Mangel af Correspondance, aftalte Mødetid.

Det Eneste, jeg kunde have imod det Hele, var, at jeg ikke selv var i Svendens Sted; thi jeg kjendte meget godt den unge Pige, det var Hattemager Petersens Datter, vor smukke Naboerske. Sidste Vinter havde jeg dandset med hende paa Borgerballet, og der laa dengang i det dunkle, blaa Øie en ungdommelig Sorgløshed og derhos en næsten bacchantisk Glæde over Dandsens Hvirvel, som bragte mit Hjerte til at banke hurtigere.

Det elskende Par var imidlertid gaet tæt forbi mig og forsvandt i et af Lysthusene i Haven. Jeg stirrede i nogen Tid op til Maanen og faldt saa i Søvn paa mit haarde og ensomme Leie.

Næste Dag piintes jeg svarlig af den Hemmelighed jeg bar paa. Jeg smilte flere Gange saa skjelmisk som mulig til Hansen, hostede og sagde: Hm! hm! men han syntes aldeles ikke at mærke det og bevarede en urokelig Alvor.

Det gjorde et underligt Indtryk paa mig, da min Fortrolighed saaledes blev tilbageviist. Hemmeligheden, der nylig havde forekommet mig saa smilende og munter, blev alvorlig og mørk; min Moralitet oprørtes pludselig over Forholdet imellem de to unge Mennesker, og jeg sagde til mig selv, at det var min Pligt, min ufravigelige Pligt at fortælle, hvad jeg vidste. Men hvergang jeg saaledes havde beviist for mig selv, at Taushed vilde være en Feil, baade imod Moralitet og Sædelighed og imod selve det unge Par, der ilede Fordærvelsen imøde, paakom mig en Følelse af, at mit Beviis dog ikke duede, at jeg var en Førræder, naar jeg talte. 160 Hemmeligheden begyndte at pine mig, jeg led ved at bære paa den; saaledes maa Kong Midas's Barbeer have været tilmode, da han havde opdaget, at hans Herre havde Æselsører. Jeg troer, jeg var bleven syg, hvis ikke Skjæbnen havde forbarmet sig over mig.

Et Par Dage efter gik jeg en Morgen nede paa Tømmerpladsen frem og tilbage foran det løse Brædt. Det var min eneste Fortrolige, jeg havde fattet en Slags Kjærlighed til dette Brædt og tilbragte en stor Deel af Dagen i dets Nærhed. Pludselig saae jeg min Onkel komme nede fra Stranden. Han bar en Træsko i Haanden og gik usædvanlig hurtigt; jeg kunde ved første Øiekast see, at der var Noget i Veien.

»Nu har jeg Tyven!« raabte han, da han fik Øie paa mig.

»Hvilken Tyv, Onkel?«

»En af dem, der stjæle mit Tømmer - her har jeg Beviset!«

Med disse Ord løftede han Træskoen i Veiret og rystede den med truende Triumph.

»Jeg skal gjøre kort Proces!« vedblev Onkel; »alle mine Folk skal i Forhør, og Ole Jensen skal strax arresteres.«

»Men, Onkel, hvad har De da opdaget?«

»Jeg har opdaget, hvem der var her paa Pladsen forleden Nat! Jeg har gaaet og lirket og passet paa og seet alle mine Folk stift i Ansigtet; men jeg kunde ikke opdage Noget. Ligesom jeg laa inat, faldt det mig ind, at Tyvene vist vare retirerede ud over den lille Plet, der ved Lavvande er aaben mellem Stakittet og Stranden, og at man mulig kunde finde Spor inde i Vænget. Jeg kunde ikke sove af Længsel efter Daggryet. Nu har jeg været der - rigtig, der var Spor, og en halv Snees Skridt hiinsides Stakittet fandt jeg denne Træsko, der passer i Sporet. Og over Vristen er udskaaret O.J.s. Det er Røgterren Ole Jensen; han har O.J.s.

syet med rødt Garn paa sine lange Strømper. Han skal strax til Byfogden!«

Nu havde jeg en Grund til ikke at tie længer: En Uskyldig blev mistænkt, han burde ikke forhøres og arresteres, for at de Skyldige kunde gaae frie! Jeg sagde:

»Onkel, naar De vil give mig Deres Ord paa, at De ikke vil blive hidsig, saa skal jeg fortælle Dem Alt.«

»Du?« udbrød Onkel, med slet dulgt Fortrydelse over, at jeg mulig havde opdaget Meer end han. 161 »Ja, Onkel; men giv mig Deres Haand paa, at De ikke vil være for streng; De vil faae en underlig Historie at høre.«

Onkels Nysgjerrighed var vakt, og han gav mig sit Ord. Jeg fortalte ham hiin Nats Begivenhed.

»Det var som Satan!« sagde Onkel og kastede Træskoen; »den Gavtyv! .... Fulgte Du efter dem ned i Haven?«

»Nei, Onkel«, svarede jeg og slog Øinene ned.

Han gav sig til at gaae frem og tilbage med Hænderne paa Ryggen, og jeg troede, at han tænkte paa, hvad han skulde foretage i Sagen; men pludselig standsede han foran mig og sagde: »Ludvig, det er vist Noget, Du selv har lavet. Saadant Noget kan ikke foregaae i mit Huus.«

»De kan jo faae det at see med Deres egne Øine, Onkel.«

»Død og Pine! Kan jeg det?« raabte han og gned Hænderne.

»Ja, næste Gang de mødes, behøver De jo blot at gaae med ned i Magasinet.«

»Ja, men naar mødes de, Du kloge Hoved? Hæ!«

»Det er jo hver fjerde Nat, og desuden skal jeg nok forud mærke det paa Hansen.«

»Hm, ja, saa gjør det; men vær nu bare forsigtig og lad ikke Munden løbe. - For jeg vil have Syn for Sagen«, tilføiede han med streng Tone, »og saa skal Hansen skee Allandsens Ulykker.«

Det var til ingen Nytte, at min værdige Onkel forstilte sig for mig; jeg mærkede godt, at han i Grunden havde en inderlig Fornøjelse af Historien.

De to følgende Dage søgte han forgjæves at unddrage sig det Fortrolighedsforhold, der var opstaaet imellem os, og som efter hans Begreber var upassende for en Onkel. Naar han tiltalte mig, var Tonen i Begyndelsen haard og uvenlig; men lidt efter lidt blev den sagtere og blødere, da Samtalen uvilkaarlig bevægede sig hen imod vor Hemmelighed og endte med, at Onkel vilde have den natlige Scene endnu mere detailleret. Saa greb han sig pludselig i det og sagde strengt: »Jeg taler kun til Dig derom for at paalægge Dig, at Du ikke sladder. Husk paa, at det gjælder en ung Piges Rygte, slige Ting ere ikke at spørge med.«

Den fjerde Aften kom endelig, og Onkel og jeg begave os ned i Magasinet. Og da vi sad der i Mørke, Onkel paa en Bunke Hamp 162 og jeg paa en Kaffesæk, da forsvandt de sidste Glimt af Onkels Værdighed, og han sagde Ord som disse: »Stik Dit Hoved ud og see, om Tøsen kommer« ..... »Er hun der?« ..... »Luk Lugen bedre op, lad mig faae mit Hoved ud!« ..... »Nei, see, hvor han tager hende om Livet - Fanden gale i det, at jeg er saadan en gammel Knark, som jeg er!«

»Skal vi gaae efter dem, Onkel?« spurgte jeg, da det elskende Par var forsvundet i Haven.

»Nei, den Satan gaaer jo med ladte Pistoler - det er ogsaa en forbandet Skik her i Huset med den Skydning. Jeg vil lade alle Bøsser og Skyderedskaber tage fra Svendene, ellers gaae de tilsidst i Boutiken og veie Sukker af med ladte Pistoler i Beltet. Lad os nu gaae op.«

Da vi stode udenfor, i det klare Maaneskin, erindrede Onkel formodenlig igjen sin Værdighed og angrede, at han i Mørket havde glemt den; han sagde: »Nu har jeg nok af de Narrestreger! Imorgen skal jeg snakke alvorlig med Hansen; en saadan Umoralitet vil jeg ikke taale i mit Huus. Gaa nu ind iseng.«

Jeg gik tilsengs og sov rolig; thi jeg vidste meget godt, at trods Onkels Ord kunde de to Eiskendes Sag nu ikke være i bedre Hænder.

Efter nogle Timers Søvn blev jeg pludselig vækket af vor gamle Husjomfru, der stod og trak i min Arm og raabte mit Navn.

»Hvad er der i Veien?« skreg jeg.

»Han skal strax over til sin Onkel.«

»Til Onkel? Er han allerede oppe?«

»Allerede, siger Han? Saa veed Han nok ikke, hvad der er skeet med Hansen?«

»Med Hansen?«

»Ja, med Hansen!« sagde Husjomfruen og gottede sig en Stund over min forventningsfulde Mine; »Hans Onkel kom over i Svendekammeret Kl. 5 for at kalde paa Hansen, og saa svarede Hansen: Gaa ad Helvede til! og vendte sig om paa den anden Side og havde ikke engang Dyne paa sig. Men Hansen maa da have været fuld, eller ogsaa har han ikke faaet udsovet.«

»Ja, det er rimeligt nok. - Men hvad sagde Onkel?«

»Ja, hvad han sagde? Han taug som en Muur og gik ud af Kammeret; 163 men vi kan da nok begribe, at det ikke bliver derved. - Det gjør mig saa ondt for stakkels Hansen«, vedblev Husjomfruen og brast pludselig i Graad; »han har dog ellers været et honnet og skikkeligt Menneske, og nu skulde han komme i den Ulykke!«

»Aa, det bliver vel nok godt«, sagde jeg.

»Jo vist! Sige: Gaa ad Helvede til! til Husbond og vende ham - jeg havde nær sagt et slemt Ord. Men skynd Han sig nu op, og læg Han et godt Ord ind for Hansen hos Hans Onkel og Tante ..... Aa, bed for Hansen hos Hans Tante, hører Han det, lille Ludvig!«

»Ja, Jomfru Grethe, det skal jeg nok! Men lad mig nu bare komme i Klæderne.«

Da jeg kom gennem Boutiken, gik Boutikfolkene med nedslagne Øine; det var, som om der var Torden i Luften og de frygtede for uforvarende at see Lynet.

Paa Contoiret sad Onkel i den gamle, læderbetrukne Lænestol, og han havde et Ansigt saa majestætisk, som om han var Pluto og skulde dømmes i Underverdenen. Bogholderen sad ved Vinduet og skar Penne; hans Ansigt var ligesaa phlegmatisk som ellers; men, naar han skulde skjære Splitten af, saae jeg, at hans Haand rystede.

Efter en lang Pause sagde Onkel: »Du skal være Vidne her tilligemed Thanning. Gaa ud og hent Hansen.«

Og medens han talte, vendte han Ansigtet imod Vinduet for ikke at see paa mig og tabe Noget af sin Majestæt.

Jeg gik ud i Gaarden for at søge efter Hansen. Han var riede paa Tømmerpladsen, og idet jeg fik Øie paa ham, var han ifærd med at banke en af Boutikdrengene; derpaa gav han sig til at afhugge Stangjern for en Bonde, og han slog saa haardt, at Jernet brast ved det første Slag.

Jeg nærmede mig ham og sagde: »Hansen, jeg skulde bede Dem komme op til Onkel.«

Hansens blege Ansigt blev endnu blegere; men uden at sige et Ord tog han sit Forklæde af og fulgte mig.

Da vi vare gaaede lidt, spurgte han: »Er Husbond meget vred?«

»Nei, det kunde jeg ikke mærke.«

»Ja, jeg kjender nok Husbond - blot han ikke lægger Haand paa mig.«

»Det gjør han ikke, Hansen! Vær kun rolig for det!«

164

Vi kom op i Contoiret. Hansen sagde ærbødig: »God Morgen!« men Onkel svarede ikke og saae mod Vinduet. Uden at vende sig om sagde han til Bogholderen: »Thanning! Sig den Karl, hvad jeg har paalagt Dig.«

Bogholderen rømmede sig flere Gange, inden han fik følgende Ord frem: »Hansen! Det gjør mig ondt ..... Men Du har fornærmet Husbond ..... Jeg har Ordre at sige Dig, at Du øieblikkelig skal forlade Huset ..... Her er Din Løn.«

Ved de sidste Ord skjød Bogholderen en lille Bunke Penge hen til Hansen, tog sit Lommetørklæde frem og holdt det for Øinene.

»Husbond!« sagde Hansen med bævende Læber, »jag mig ikke bort i Utide. Jeg kjendte ikke Husbond, ellers havde jeg før bidt Tungen af mig end sagt, hvad jeg sagde.«

»Det kan være det Samme,« svarede Onkel barsk; »nu kan jeg ikke bruge Ham i min Tjeneste.«

»Lad mig blot blive de tre Maaneder til Skiftetid«, sagde Hansen bønfoldende; »Husbond er jo ellers en god Mand.«

»Nei, det bliver, som Han har hørt!« sagde Onkel uden at vende Blikket fra Vinduet.

»Lad mig da blot blive fire Dage!« bad Hansen næsten grædende; »Husbond veed ikke, hvor ulykkelig De gjør mig.«

Onkel svarede: »Det vil jeg først spørge om. Det kommer an paa Hattemager Petersen.«

»Paa Hattemager Petersen?« raabte Hansen med et Ansigt, hvorpaa Overraskelse og den onde Samvittighed stod skrevet.

»Ja, paa Hattemager Petersen«, sagde Onkel; »Ludvig, sig Du til en af Drengene, at han skal gaae ind og hilse Hattemager Petersen fra mig og bede, om han ikke vil være saa god at see ind til mig strax tilligemed sin Datter. Sig saa til Din Tante, om hun vil lade min Frokost bringe herop.«

Det varede en god Stund, inden Hattemager Petersen kom med sin Datter; Onkel spiste i Magelighed sit Smørrebrød; Bogholderen havde taget Tørklædet fra Øinene og saae paa Onkel som for at læse Opløsningen af denne Gaade paa hans Ansigt; Hansen stod ubevægelig med blege Kinder og blaa Læber. Havde han fortjent nogen Straf, saa led han den rigelig.

Endelig kom Hattemager Petersen med sin Datter, der næsten 165 var i samme Tilstand som Hansen. Og da hun nu tilmed saae Hansen staae der, vaklede hun og sank ned paa en Stol.

»God Morgen, Nabo!« sagde Onkel; »vær saa god at sidde ned. - Undskyld, at jeg har uleiligtet Dem; men det er i en Sag, som stærkt angaaer Dem. Den angaaer ogsaa Dem, lille Jomfru - De veed kanskee, hvad det er?«

Lotte var ikke istand til at svare. Jeg følte Blodet stige mig til Hovedet; thi jeg begyndte at blive angst for, at Onkel nu vilde sige Alt.

Onkel vedblev: »Kort og godt, Nabo! der staaer min Svend Hansen; han skal jages bort idag - vil De give ham Deres Datter til Kone?«

Hattemager Petersen var en Holstener og meget hidsig; han sprang op og raabte: »Gifte min Datter til den Landstreicher! Har jeg Penge til at etablere ham mit? Naar Kribben er tom, bid's Pferderne. Kom, Lottchen, lass uns gehen!«

»Bi lidt, Nabo; det er ogsaa min Mening. Men, naar jeg etablerer ham i Bisserup og giver ham Opsynet med mine Magasiner - kan det saa ikke lade sig gjøre?«

»Dass ist was anders!« sagde Hattemager Petersen, og hans Ansigt forandrede sig, som naar der pludselig bringes Lys ind i et mørkt Værelse.

Lotte var sprunget op og havde kastet sig paa Knæ foran Onkel og kysse hans Haand; Hansen stod et Øieblik som maalløs, derpaa brast han i en voldsom Graad og sank ned ved Siden af Lotte.

Onkel saae igjen mod Vinduet, som om han søgte efter sin majestætiske Værdighed, men ikke kunde finde den; Bogholderen holdt atter Tørklædet for Øinene.

»Reis Jer, Børn«, sagde endelig Onkel; »lad os gaae ind til min Kone og drikke et Glas paa Forlovelsen. Paa Søndag kan der blive lyst for Jer.«

»Hats denn so 'ne Eile?« spurgte Hattemager Petersen.

»Ja«, sagde Onkel og kneb Lotte i Kinden, »en god Gjerning skal man ikke opsætte.«

Da de Forlovedes Skaal var drukken, sagde Onkel: »Hansen, Du er nu ude af min Tjeneste. Jeg har kun een Forretning, som Du endnu maa besørge.«

»Gjerne, Husbond!« sagde Hansen og reiste sig hurtig. 166 »Kom med« sagde Onkel; »og tag Din Kjæreste med.«

Jeg meente at have en Ret til at gjøre dem Selskab og fulgte efter dem.

Onkel førte dem ned paa Tømmerpladsen; da han kom til det løse Brædt, standsede han og sagde: »Slaa mig det Brædt fast med et Par Fiirtommersøm.«

Lotte blev blussende rød; Hansen stammede: »Husbond, hvordan har De faaet det at vide?«

»Af ham der«, sagde Onkel og pegede paa mig; »det er Forræderen, der har beluret Jer.«

Den unge Pige betænkte sig lidt, derpaa ilede hun hen imod mig, tog mig om Halsen og kyssede mig.

Endnu engang glemte min Onkel sin Værdighed, og han sagde til mig: »Du Gavtyv! jeg er Eier, og Du faaer Leien af min Tømmerplads!«